

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

16 februarie 2023*

„Trimitere preliminară – Proprietate intelectuală – Desen sau model industrial – Directiva 98/71/CE – Articolul 3 alineatele (3) și (4) – Condiții de obținere a protecției pentru o piesă componentă a unui produs complex – Noțiunile de «vizibilitate» și de «utilizare normală» – Vizibilitatea unei piese componente a unui produs complex pe parcursul utilizării normale a acestui produs de către beneficiar”

În cauza C-472/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 1 iulie 2021, primită de Curte la 2 august 2021, în procedura

Monz Handelsgesellschaft International mbH & Co. KG

împotriva

Büchel GmbH & Co. Fahrzeugtechnik KG,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, domnii D. Gratsias, M. Ilesîc (raportor), I. Jarukaitis și Z. Csehi, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Monz Handelsgesellschaft International mbH & Co. KG, de C. Rohnke și T. Winter, Rechtsanwälte;
- pentru Büchel GmbH & Co. Fahrzeugtechnik KG, de M. Pilla, Rechtsanwalt;
- pentru Comisia Europeană, de E. Gippini Fournier, J. Samnadda și T. Scharf, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: germana.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 septembrie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale (JO 1998, L 289, p. 28, Ediție specială, 13/vol. 24, p. 106).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Monz Handelsgesellschaft International mbH & Co. KG (denumită în continuare „Monz”), pe de o parte, și Büchel GmbH & Co. Fahrzeugtechnik KG (denumită în continuare „Büchel”), pe de altă parte, în legătură cu o cerere formulată de aceasta din urmă de declarare a nulității unui desen sau model industrial național înregistrat.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 98/71

- 3 Potrivit considerentului (12) al Directivei 98/71:

„[...] protecția nu ar trebui să fie extinsă asupra acelor piese componente care nu sunt vizibile în timpul utilizării în condiții normale a unui produs sau asupra acelor caracteristici ale piesei componente care nu sunt vizibile când se montează piesa sau care nu pot îndeplini ele însele cerințele referitoare la noutate și caracterul individual; [...] caracteristicile desenului sau modelului industrial care sunt excluse de la protecție din aceste motive nu ar trebui să fie luate în considerare pentru a se aprecia dacă alte caracteristici ale desenului sau modelului industrial îndeplinesc cerințele necesare de protecție.”

- 4 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În înțelesul prezentei directive:

- (a) «desen sau model industrial» înseamnă aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia, rezultat, în special, din caracteristicile liniilor, contururilor, culorilor, formei, texturii și/sau materialelor și/sau ornamentației produsului în sine;
- (b) «produs» înseamnă orice articol obținut printr-un proces industrial sau artizanal, conținând printre altele și elemente concepute spre a fi asamblate într-un produs complex, ambalaje, forme de prezentare, aranjamente, simboluri grafice și caractere tipografice, cu excepția programelor de calculator;

(c) «produs complex» înseamnă un produs compus din elemente multiple ce pot fi înlocuite de o manieră care să permită dezasamblarea și reasamblarea produsului.”

5 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Cerințe privind protecția”, prevede:

„(1) Statele membre protejează desenele și modelele industriale prin înregistrare și conferă titularilor acestora drepturi exclusive în conformitate cu dispozițiile prezentei directive.

(2) Protecția unui desen sau model industrial prin înregistrare nu este asigurată decât în măsura în care acesta este nou și are un caracter individual.

(3) Un desen sau model industrial aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o piesă componentă a unui produs complex nu este considerat ca fiind nou și ca prezentând caracter individual decât dacă:

(a) piesa componentă, odată încorporată în produsul complex, rămâne vizibilă pe parcursul utilizării normale a acestuia din urmă;

(b) acele caracteristici vizibile ale piesei componente îndeplinesc prin ele însele cerințele privind noutatea și caracterul individual.

(4) «Utilizare normală» înseamnă, în înțelesul alineatului (3) litera (a), utilizarea de către beneficiar, cu excepția întreținerii, lucrărilor de service sau de reparații.”

6 Articolul 5 din aceeași directivă, intitulat „Caracterul individual”, prevede la alineatul (1):

„Un desen sau model industrial este considerat ca având caracter individual dacă impresia generală pe care o produce asupra utilizatorului avizat diferă de impresia generală produsă asupra unui astfel de utilizator de orice desen sau model industrial care a fost făcut public înainte de data înaintării cererii de înregistrare sau, dacă se revendică prioritatea, înainte de data dobândirii acesteia.”

Regulamentul (CE) nr. 6/2002

7 Considerentele (9) și (12) ale Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare (JO 2002, L 3, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 33, p. 70) au următorul cuprins:

„(9) Dispozițiile materiale din prezentul regulament referitoare la legislația privind desenele sau modelele industriale ar trebui aliniate la dispozițiile corespunzătoare din Directiva [98/71].

[...]

(12) Protecția nu trebuie extinsă asupra pieselor care nu sunt vizibile la o utilizare normală a produsului și nici asupra caracteristicilor unei piese care nu sunt vizibile după montarea acesteia sau asupra caracteristicilor unor piese care, luate separat, nu îndeplinesc cerințele de noutate și de caracter individual. Caracteristicile unui desen sau model care sunt excluse de la protecție pentru aceste motive nu trebuie luate în considerare, în consecință, pentru a evalua dacă alte caracteristici ale aceluși desen sau model îndeplinesc condițiile pentru a beneficia de protecție.”

8 Articolul 4 din acest regulament, intitulat „Condiții de protecție”, prevede:

„(1) Un desen sau un model industrial este protejat printr-un desen sau model industrial comunitar numai dacă are caracter individual și de noutate.

(2) Un desen sau un model industrial aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o piesă a unui produs complex este considerat ca având un caracter individual și de noutate numai dacă:

(a) după încorporarea în produsul complex, piesa rămâne vizibilă la o utilizare normală a produsului și

(b) caracteristicile vizibile ale piesei îndeplinesc, fiecare în parte, condițiile de noutate și de caracter individual.

(3) Prin «utilizare normală» în înțelesul alineatului (2) litera (a) se înțelege utilizarea produsului de către utilizatorul final, cu excepția operațiunilor de întreținere, service sau reparații.”

Dreptul german

9 Articolul 1 punctul 4 și articolul 4 din Gesetz über den rechtlichen Schutz von Design (Legea privind protecția desenelor) din 24 februarie 2014 (BGBl. 2014 I, p. 122), în versiunea aplicabilă în litigiul principal (denumită în continuare „DesignG”), transpun articolul 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71.

10 Articolul 1 din DesignG, intitulat „Definiții”, prevede la punctul 3 că un produs complex este un produs compus din mai multe piese care pot fi înlocuite, astfel încât produsul poate fi dezasamblat și reasamblat. Potrivit punctului 4 al acestui articol 1, „utilizarea normală” este definită ca fiind utilizarea de către utilizatorul final, cu excepția operațiunilor de întreținere, service sau reparații.

11 Articolul 4 din DesignG, intitulat „Piese componente ale produselor complexe”, prevede că un desen aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o piesă componentă a unui produs complex nu este considerat ca fiind nou și ca prezentând caracter individual decât dacă piesa componentă, odată încorporată în produsul complex, rămâne vizibilă pe parcursul utilizării normale a acestuia din urmă și dacă acele caracteristici vizibile ale piesei componente îndeplinesc prin ele însele cerințele privind noutatea și caracterul individual.

Litigiul principal și întrebările preliminare

12 Monz, o societate de drept german, este titulara desenului sau modelului industrial, înregistrat de la 3 noiembrie 2011 la Deutsches Patent- und Markenamt (Oficiul German pentru Brevete și Mărci, Germania) (denumit în continuare „DPMA”), pentru produsele „șei de bicicletă sau de motocicletă”. Desenul sau modelul industrial este înregistrat cu o singură reprezentare care evidențiază partea de dedesubt a unei șei după cum urmează:

- 13 Büchel, o societate de drept german, a solicitat la 27 iulie 2016, la DPMA, declararea nulității desenului sau modelului industrial în discuție în litigiul principal, susținând că nu îndeplinea condițiile necesare pentru a obține protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale în temeiul articolului 4 din DesignG. Ea a susținut în special că acest desen sau model industrial aplicat unei șei, care este o piesă componentă a unui produs complex cum este o „bicicletă” sau o „motocicletă”, nu este vizibilă la o utilizare normală a acestui produs.
- 14 Prin decizia din 10 august 2018, DPMA a respins cererea de declarare a nulității, considerând că nu exista pentru desenul sau modelul industrial contestat niciun motiv întemeiat pe articolul 4 din DesignG de a nu i se conferi protecție. În opinia sa, deși șaua de bicicletă pe care este aplicat acest desen sau model industrial este, desigur, o „piesă componentă a unui produs complex”, această piesă rămâne totuși vizibilă în cazul unei utilizări normale a produsului complex menționat. DPMA a apreciat că o utilizare normală a unui astfel de produs acoperă de asemenea „dezasamblarea și reasamblarea șei care nu servesc operațiunilor de întreținere, service sau reparații”, acestea din urmă figurând într-o listă exhaustivă de utilizări excluse din această noțiune, în sensul articolului 1 punctul 4 din DesignG.
- 15 În urma unei acțiuni formulate de Büchel împotriva acestei decizii la Bundespatentgericht (Curtea Federală pentru Brevete, Germania), această instanță a declarat, prin decizia din 27 februarie 2020, nulitatea desenului sau modelului industrial în discuție în litigiul principal pentru motivul că nu îndeplinea cerințele privind noutatea și caracterul individual. Potrivit instanței amintite, conform articolului 4 din DesignG, numai piesele componente care rămân „vizibile, în calitate de elemente componente ale produsului complex, după asamblarea/incorporarea în acesta”, pot beneficia de la bun început de protecția juridică a desenelor și modelelor industriale. În schimb, nu se poate considera că o piesă care nu ar fi vizibilă decât ca urmare sau cu ocazia separării acesteia de un produs complex îndeplinește condiția privind vizibilitatea și, prin urmare, nu ar putea beneficia de această protecție. În plus, aceeași instanță a considerat că doar mersul pe bicicletă și urcatul sau coborâtul de pe bicicletă reprezintă o utilizare normală în sensul articolului 1 punctul 4 din DesignG. Or, potrivit instanței, în cadrul acestor utilizări, partea de dedesubt a șei nu este vizibilă nici pentru beneficiar, nici pentru un terț.

- 16 Monz a formulat recurs împotriva acestei decizii la Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), care este instanța de trimitere. Aceasta consideră că soluționarea litigiului principal depinde de interpretarea noțiunilor de „vizibilitate” și de „utilizare normală”, în sensul articolului 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71.
- 17 Instanța de trimitere arată mai întâi că achiesează la opinia formulată de Bundespatentgericht (Curtea Federală pentru Brevete), potrivit căreia, în temeiul jurisprudenței Curții rezultând în special din Hotărârea din 20 decembrie 2017, Acacia și D'Amato (C-397/16 și C-435/16, EU:C:2017:992, punctul 64), o bicicletă constituie un produs complex, șaua fiind o piesă componentă a acestui produs.
- 18 Această instanță consideră că, pentru soluționarea litigiului cu care este sesizată, este necesar să se stabilească în primul rând dacă cerința privind „vizibilitatea” unei piese, odată încorporată în produsul complex, pe parcursul unei „utilizări normale” a acestui produs trebuie apreciată ținând seama de anumite condiții de utilizare a produsului respectiv sau de anumite unghiuri din care privește observatorul ori, dimpotrivă, de singura posibilitate obiectivă de a identifica desenul sau modelul industrial aplicat piesei respective, astfel cum a fost integrată în produsul complex.
- 19 În această privință, instanța de trimitere arată, pe de o parte, că Bundespatentgericht (Curtea Federală pentru Brevete) a concluzionat că ar fi necesar ca piesa să rămână vizibilă pentru beneficiar sau pentru un terț la utilizarea normală de către beneficiarul produsului complex în care este încorporată această piesă. Pe de altă parte, reclamanta din litigiul principal ar fi susținut că, pentru protejarea desenului sau modelului industrial, este suficient ca acesta să poată fi identificat atunci când piesa componentă pe care este aplicat este integrată în produsul complex. Prin urmare, nu ar fi relevant dacă desenul sau modelul industrial poate fi observat cu ușurință dintr-un „unghi” special.
- 20 În acest context, instanța de trimitere ridică problema interpretării articolului 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71, considerând că obiectul acestor dispoziții nu poate fi dedus în mod clar din această directivă.
- 21 Această instanță consideră mai ales că aprecierea că un producător care nu vede oportun să prezinte în mod vizibil un desen sau model industrial nu are interesul de a invoca protecția acestui desen sau model industrial este prea simplistă, dat fiind că nu există neapărat o identitate între titularul desenului sau modelului industrial, producătorul piesei componente și producătorul produsului complex.
- 22 Pe de altă parte, ea indică faptul că, potrivit doctrinei, această dispoziție ar contraveni principiului conform căruia capacitatea de a putea beneficia de protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale trebuie să fie stabilită deja la momentul înregistrării desenului sau modelului industrial vizat.
- 23 Potrivit instanței de trimitere, aceste considerații ar pleda pentru o interpretare în sens restrâns a articolului 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71.
- 24 Totuși, această instanță consideră că, deși în limbajul curent sensul termenului „vizibil” sugerează o înțelegere obiectivă care face trimitere la posibilitatea de a percepe un lucru, din sintagma „utilizare normală” nu se poate deduce că unele modalități speciale de observare a produsului complex sunt excluse.

- 25 În al doilea rând, ar trebui să se determine criteriile care sunt relevante pentru a aprecia „utilizarea normală” a unui produs complex de către beneficiar, în sensul articolului 3 alineatul (4) din această directivă.
- 26 În această privință, s-ar ridica în special problema dacă, în cadrul unei astfel de aprecieri, trebuie să se țină seama de utilizarea avută în vedere de producătorul piesei componente sau al produsului complex ori numai de utilizarea obișnuită a produsului complex de către beneficiar.
- 27 Instanța de trimitere consideră că definiția noțiunii de „utilizare normală” cuprinsă la articolul 3 alineatul (4) din Directiva 98/71 poate fi înțeleasă în sensul că, pentru legiuitorul Uniunii, orice utilizare de către beneficiar a produsului complex este în principiu o utilizare normală, mai puțin în cazul excepțiilor prevăzute de această dispoziție.
- 28 În ceea ce privește criteriul utilizării avute în vedere de producătorul piesei componente sau al produsului complex, această instanță arată că, în opinia sa, aplicarea lui ar permite să se evite neacordarea protecției juridice a desenelor sau modelelor industriale, din moment ce utilizarea produsului complex de către beneficiari ar fi irelevantă, amintind în același timp rezervele sale cu privire la acest criteriu menționate la punctul 21 din prezenta hotărâre.
- 29 În al treilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă numai utilizarea principală a produsului complex este determinantă sau dacă trebuie eventual luate în considerare și alte utilizări ale acestui produs.
- 30 În această privință, ea înclină spre o interpretare largă a articolului 3 alineatul (4) din Directiva 98/71, pentru a reduce la minimum efectele articolului 3 alineatul (3) din această directivă, considerat de doctrină ca fiind contrar logicii sistemului de protecție a desenelor sau modelelor industriale, și pentru a evita o inegalitate mai mare de tratament între titularii de desene sau modele industriale care acoperă piese componente ale unor produse complexe și titularii altor desene sau modele industriale.
- 31 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Piesa componentă încorporată într-un desen este deja «vizibilă» în sensul articolului 3 alineatul (3) din Directiva [98/71] atunci când este posibil în mod obiectiv ca designul să fie recunoscut după montarea piesei componente sau este hotărâtoare vizibilitatea în anumite condiții de utilizare sau dintr-o anumită perspectivă a observatorului?
- 2) Dacă la prima întrebare trebuie să se răspundă că este hotărâtoare vizibilitatea în anumite condiții de utilizare sau dintr-o anumită perspectivă a observatorului:
- a) Pentru evaluarea «utilizării normale» a unui produs complex de către beneficiar în sensul prevăzut de articolul 3 alineatele (3) și (4) din Directiva [98/71] este hotărâtor scopul utilizării intenționat de către producătorul piesei sau al produsului complex ori utilizarea obișnuită a produsului complex de către beneficiar?
- b) Pe baza căror criterii trebuie să se evalueze dacă utilizarea unui produs complex de către beneficiar este «normală» în sensul prevăzut de articolul 3 alineatele (3) și (4) din Directiva [98/71]?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 32 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență, pe de o parte, să se stabilească dacă articolul 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71 trebuie interpretat în sensul că cerința privind „vizibilitatea” prevăzută la această dispoziție pentru ca un desen sau model industrial aplicat unui produs sau încorporat într-un produs, care constituie o piesă componentă a unui produs complex, să poată beneficia de protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale trebuie apreciată în funcție de anumite condiții de utilizare a acestui produs complex sau numai în funcție de posibilitatea obiectivă de a recunoaște desenul sau modelul industrial aplicat pe piesa astfel integrată în produsul complex și, pe de altă parte, care sunt criteriile relevante pentru a caracteriza „utilizarea normală” a unui produs complex de către beneficiar.
- 33 Aceste întrebări sunt adresate în cadrul unui litigiu născut din cererea formulată de Büchel având ca obiect declararea nulității desenului sau modelului industrial în discuție în litigiul principal pentru motivul că acesta nu poate beneficia de protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale din moment ce șaua, ca piesă componentă a unui produs complex precum „bicicleta” sau „motocicleta”, nu ar fi vizibilă în cazul unei utilizări normale a acestui produs complex.
- 34 De la bun început, este necesar să se constate că, în speță, șaua unei biciclete sau a unei motociclete constituie o piesă a unui produs complex, în sensul articolului 3 alineatul (3) din Directiva 98/71, o bicicletă sau o motocicletă constituind, prin ele însele, un produs complex în sensul articolului 1 litera (c) din această directivă. Astfel, o șa poate fi înlocuită astfel încât să permită dezamblarea sau reasamblarea bicicletei sau a motocicletei și, în lipsa ei, acest produs complex nu ar putea face obiectul unei utilizări normale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 20 decembrie 2017, *Acacia și D’Amato*, C-397/16 și C-435/16, EU:C:2017:992, punctele 64-66).
- 35 Trebuie amintit, în primul rând, că, potrivit articolului 3 alineatul (3) din Directiva 98/71, interpretat în lumina considerentului (12) al acesteia, un desen sau model industrial aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o piesă componentă a unui produs complex nu este considerat ca fiind nou și ca prezentând caracter individual decât dacă piesa componentă, odată încorporată în produsul complex, rămâne vizibilă pe parcursul utilizării normale a acestui produs [(punctul a)], iar caracteristicile vizibile ale piesei componente îndeplinesc prin ele însele cerințele privind noutatea și caracterul individual [(punctul b)].
- 36 Articolul 3 alineatul (3) din Directiva 98/71 instituie astfel o normă specială care privește în mod specific desenele sau modelele industriale aplicate unui produs sau încorporate într-un produs care constituie o piesă componentă a unui produs complex în sensul articolului 1 litera (c) din Directiva 98/71.
- 37 Trebuie amintit în continuare că, în conformitate cu articolul 1 litera (a) din Directiva 98/71, ceea ce face obiectul protecției juridice a desenelor sau modelelor industriale în temeiul acestei directive este tocmai aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia.
- 38 În contextul protecției desenelor sau modelelor industriale prevăzute de Regulamentul nr. 6/2002, Curtea a statuat deja că aspectul exterior constituie elementul determinant al unui desen sau model industrial și că faptul că o caracteristică a unui desen sau model industrial este vizibilă constituie o condiție esențială a acestei protecții (a se vedea în acest sens Hotărârea din

21 septembrie 2017, Easy Sanitary Solutions și EUIPO/Group Nivelles, C-361/15 P și C-405/15 P, EU:C:2017:720, punctele 62 și 63, precum și Hotărârea din 28 octombrie 2021, Ferrari, C-123/20, EU:C:2021:889, punctul 30).

- 39 În ceea ce privește în special desenele sau modelele industriale încorporate într-un produs care constituie o piesă componentă a unui produs complex, Curtea a precizat că, pentru ca aspectul exterior al piesei unui produs complex să poată fi protejat ca desen sau model industrial, acesta trebuie, prin definiție, să fie vizibil și delimitat prin caracteristici care constituie aspectul său exterior special, și anume prin linii, contururi, culori, forme sau chiar printr-o textură specială. Aceasta presupune ca aspectul exterior al piesei componente respective să nu poată dispărea complet în ansamblul produsului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 octombrie 2021, Ferrari, C-123/20, EU:C:2021:889, punctele 49 și 50).
- 40 În această privință, este necesar să se considere că aceleași principii sunt aplicabile sistemului de protecție a desenelor sau modelelor industriale prevăzut de Directiva 98/71.
- 41 Astfel, articolul 3 alineatul (3) litera (a) din Directiva 98/71 impune ca o piesă componentă încorporată într-un produs complex, pentru a putea beneficia de protecție ca desen sau model industrial, să rămână vizibilă pe parcursul utilizării normale a produsului respectiv. În plus, conform considerentului (12) al acestei directive, protecția nu ar trebui să fie extinsă asupra acelor piese componente care nu sunt vizibile în timpul utilizării în condiții normale a unui produs sau asupra acelor caracteristici ale piesei componente care nu sunt vizibile când se montează piesa sau care nu pot îndeplini ele însele cerințele referitoare la noutate și caracterul individual.
- 42 Această limitare a protecției juridice a desenelor sau modelelor industriale la caracteristicile vizibile ale piesei componente în cauză se explică prin faptul că aspectul exterior al acestei piese decurge exclusiv din acestea.
- 43 O astfel de interpretare își găsește susținere în economia Directivei 98/71, precum și în obiectivul urmărit de articolul 3 alineatul (3) din aceasta. Într-adevăr, protecția unui desen sau model industrial în temeiul acestei directive este valabilă doar pentru caracteristicile care determină aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a unui produs. O piesă componentă vizibilă contribuie în mod necesar la aspectul exterior al produsului complex (a se vedea Hotărârea din 20 decembrie 2017, Acacia și D'Amato, C-397/16 și C-435/16, EU:C:2017:992, punctul 73).
- 44 De altfel, reiese cu claritate din textul articolului 3 alineatul (3) litera (a) din Directiva 98/71 că, pentru a beneficia de protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale, piesa componentă, odată încorporată în produsul complex, trebuie să rămână vizibilă „pe parcursul utilizării normale” a acestui produs.
- 45 Rezultă de aici că o apreciere *in abstracto* a vizibilității piesei componente încorporate într-un produs complex, fără legătură cu vreo situație concretă de utilizare a acestui produs, nu este suficientă pentru ca o astfel de piesă să poată beneficia de protecția bazată pe desenele sau modelele industriale în temeiul Directivei 98/71. În această privință, este necesar să se precizeze că articolul 3 alineatul (3) din Directiva 98/71 nu impune totuși ca o piesă componentă încorporată într-un produs complex să rămână vizibilă în totalitate în orice moment în care produsul complex este utilizat.

- 46 Astfel, după cum a subliniat domnul avocat general la punctele 33 și 34 din concluzii, vizibilitatea unei piese componente încorporate într-un produs complex, în sensul articolului 3 alineatul (3) din Directiva 98/71 coroborat cu articolul 3 alineatul (4) din aceasta, nu poate fi apreciată numai din punctul de vedere al beneficiarului acestui produs. În această privință, trebuie luată în considerare și vizibilitatea unei astfel de piese componente pentru un observator extern.
- 47 În al doilea rând, trebuie amintit că, potrivit articolului 3 alineatul (4) din Directiva 98/71, noțiunea de „utilizare normală” a unui produs complex este definită ca fiind „utilizarea de către beneficiar, cu excepția întreținerii, lucrărilor de service sau de reparații”. Potrivit acestei definiții, „utilizarea normală” corespunde utilizării de către beneficiar. Sunt excluse în mod explicit utilizările de către beneficiar care țin de întreținerea, lucrările de service sau repararea produsului complex.
- 48 În această privință, este necesar să se stabilească dacă noțiunea de „utilizare normală” a unui produs de către beneficiar, în sensul articolului 3 alineatul (4) din Directiva 98/71, corespunde utilizării avute în vedere de producătorul sau de dezvoltatorul piesei componente, utilizării avute în vedere de producătorul sau de dezvoltatorul produsului complex sau utilizării obișnuite a produsului complex de către beneficiar.
- 49 În ceea ce privește, în primul rând, aspectul dacă „utilizarea normală” a unui produs complex corespunde utilizării avute în vedere de producătorul piesei componente, utilizării avute în vedere de producătorul produsului complex sau utilizării obișnuite a acestui produs de către beneficiar, este necesar să se constate de la bun început că, potrivit articolului 3 alineatul (4) din Directiva 98/71, această dispoziție vizează „utilizarea normală” a produsului complex de către beneficiar.
- 50 În această privință, deși versiunea în limba germană a articolului 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71 reține drept criteriu privind vizibilitatea unei piese componente încorporate într-un produs complex „utilizarea conform destinației sale” („*bestimmungsgemäße Verwendung*”), alte versiuni lingvistice ale acelorași dispoziții, precum versiunile în limbile engleză („*normal use*”), franceză („*utilisation normale*”), italiană („*la normale utilizzazione*”), spaniolă („*la utilización normal*”) sau neerlandeză („*normaal gebruik*”), sugerează că piesa componentă încorporată într-un produs complex trebuie să rămână vizibilă pe parcursul utilizării „normale” sau „obișnuite” a acestui produs.
- 51 Trebuie remarcat că utilizarea normală sau obișnuită a unui produs complex de către beneficiar corespunde, ca regulă generală, astfel cum a subliniat în esență Comisia Europeană în observațiile scrise, unei utilizări conform destinației produsului complex avute în vedere de producătorul sau de dezvoltatorul acestuia.
- 52 Însă, astfel cum a menționat în esență Comisia în ceea ce privește noțiunea de „utilizare normală”, legiuitorul Uniunii a intenționat să vizeze utilizarea obișnuită a produsului complex de către beneficiar, pentru a exclude o utilizare a acestui produs în alte stadii ale schimburilor comerciale și pentru a evita astfel o eludare a condiției privind vizibilitatea. Aprecierea „utilizării normale” a unui produs complex, în sensul articolului 3 alineatul (3) litera (a) și alineatul (4) din Directiva 98/71, nu se poate deci întemeia numai pe intenția producătorului piesei componente sau al produsului complex.

- 53 În ceea ce privește, în al doilea rând, problema de a ști ce utilizare a unui produs complex de către beneficiar constituie o „utilizare normală” în sensul articolului 3 alineatul (4) din Directiva 98/71, este necesar să se arate de la bun început că faptul că această dispoziție nu precizează ce tip de utilizare a unui astfel de produs este vizat de această noțiune și se referă, în general, la utilizarea unui astfel de produs de către beneficiar pledează pentru o interpretare în sens larg a noțiunii menționate.
- 54 În această privință, astfel cum a subliniat domnul avocat general la punctul 38 din concluzii, în practică, utilizarea unui produs în cadrul funcției sale principale implică adesea diferite operațiuni precum depozitarea și transportul produsului, care pot fi efectuate înainte sau după ce produsul și-a îndeplinit această funcție principală. În consecință, trebuie să se aprecieze că „utilizarea normală” a unui produs complex în sensul articolului 3 alineatul (4) din Directiva 98/71 acoperă toate aceste operațiuni, cu excepția celor care sunt excluse în mod expres la alineatul (4) amintit, și anume operațiunile de întreținere, de service și de reparații.
- 55 Drept urmare, noțiunea de „utilizare normală” în sensul articolului 3 alineatul (4) din Directiva 98/71 trebuie să acopere operațiunile care se raportează la utilizarea obișnuită a unui produs, precum și alte operațiuni care pot în mod rezonabil să fie îndeplinite cu ocazia unei astfel de utilizări și care sunt obișnuite din punctul de vedere al beneficiarului, inclusiv cele care pot fi îndeplinite înainte sau după ce produsul și-a îndeplinit funcția principală, cum ar fi stocarea și transportul produsului.
- 56 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că articolul 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71 trebuie interpretat în sensul că cerința privind „vizibilitatea” prevăzută la această dispoziție pentru ca un desen sau model industrial aplicat unui produs sau încorporat într-un produs, care constituie o piesă componentă a unui produs complex, să poată beneficia de protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale trebuie apreciată în funcție de utilizarea normală a acestui produs complex, astfel încât piesa componentă în discuție, odată încorporată în produsul respectiv, rămâne vizibilă pe parcursul unei astfel de utilizări. În acest scop, vizibilitatea unei piese componente a unui produs complex în cursul „utilizării normale” a acestuia de către beneficiar trebuie să fie analizată din punctul de vedere al acestui beneficiar, precum și al unui observator extern, iar această utilizare normală trebuie să acopere operațiunile efectuate cu ocazia utilizării principale a unui produs complex, precum și pe cele care trebuie îndeplinite în mod obișnuit de beneficiar în cadrul unei astfel de utilizări, cu excepția operațiunilor de întreținere, de service și de reparații.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 57 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 3 alineatele (3) și (4) din Directiva 98/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1998 privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale

trebuie interpretat în sensul că

cerința privind „vizibilitatea” prevăzută la această dispoziție pentru ca un desen sau model industrial aplicat unui produs sau încorporat într-un produs, care constituie o piesă componentă a unui produs complex, să poată beneficia de protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale trebuie apreciată în funcție de utilizarea normală a acestui produs complex, astfel încât piesa componentă în discuție, odată încorporată în produsul respectiv, rămâne vizibilă pe parcursul unei astfel de utilizări. În acest scop, vizibilitatea unei piese componente a unui produs complex în cursul „utilizării normale” a acestuia de către beneficiar trebuie să fie analizată din punctul de vedere al acestui beneficiar, precum și al unui observator extern, iar această utilizare normală trebuie să acopere operațiunile efectuate cu ocazia utilizării principale a unui produs complex, precum și pe cele care trebuie îndeplinite în mod obișnuit de beneficiar în cadrul unei astfel de utilizări, cu excepția operațiunilor de întreținere, de service și de reparații.

Semnături